

Anker Jørgensen:

1. maj og ,og

(elektronisk reprint efter:

Anker Jørgensen

Til venstre for midten

taler, artikler og interviews i udvalg

Kbh. 1975

også trykt i Aktuelt 29.4. 1973)

Den 1. maj 1932 eller 1933 gik jeg ud af porten i Vajsenhus-skolen efter endt skoledag. Den skole holdt nemlig ikke lukket den 1.maj. I Nørre Farimagsgade vandrede et stort demonstrationstog forbi. Ved siden af skolen lå »Social-Demokraten«s store bygning. De forbigående 1. maj-demonstranter hilste op til bladet. Selve demonstrationstøget var præget af arbejdere i forskellige arbejdsdragter. En gruppe jord- og betonarbejdere og murere i hvidt arbejdstøj. Smede i blå kedeldragter, andre i kitler og atter andre i almindeligt tøj. Det virkede festligt, og man kan ikke undgå i jag at tænke tilbage på tiden, hvor traditionen for store maj-demonstrationer var levende og farverig.

Senere - i årene efter krigen - har jeg selv deltaget i mange 1. maj-demonstrationer og møder.

Marchen fra Grønttorvet og Blågårds Plads til Fælledparken var en oplevelse for os, der gik i demonstrationen, og det var også interessant at se, hvor benovede den pæne, forsigtige borger på fortovene og i vinduerne kiggede på. Mange sluttede sig til, og de største møder i Fælledparken har nok ligget på op omkring 100.000 deltagere. En blandt mange skønne erindringer var en majdemonstration imellem Frederikshavn og Hjørring i Tolne skov, og mødet i bakkerne. Alligevel var det tydeligt, at demonstrationer var i aftagende i 50-erne og især i 60-erne. For al politisk og faglig aktivitet samler sig nu om argumenter, debatter, oplysning og information. Det er svært at appellere til følelserne, og det er nok en svaghed. Netop derved får andre, der alene appellerer til følelserne deres chance. Men den 1.maj 1973 er trods alt også den internationale arbejderbevægelses dag.

Der er en betydelig forskel på, hvor langt man er nået i de enkelte lande og verdensdele. Der er et gabende svælg mellem den økonomiske og sociale udvikling i udviklingslandene på den ene side og de industrialiserede lande på den anden side. Arbejderbevægelsen ville svinge sin internationale rod, hvis den ikke erkendte sit ansvar i denne sammenhæng.

Men selv inden for det vesteuropæiske område er der en betydelig forskel. Der er ingen tvivl om, at man er nået længst i de lande - hvor - som det har været tilfældet i de nordiske lande - en stærk fagbevægelse har kunnet gå hånd i hånd med et stærkt demokratisk arbejderparti.

Denne enhed i arbejderbevægelsen vil der også være stærkt brug for i de kommende år. Den bør derfor genskabes.

Vi har netop - fagbevægelsen og Socialdemokratiet i fællesskab - rejst nye signaler. Vi er nået langt i den sociale udvikling. Nu ønsker vi at omforme ejendomsforholdene og beslutningsprocessen i vort erhvervsliv. Lønmodtagerne skal have med-ejendomsret og en nærdemokratisk medbestemmelsesret på deres virksomhed. Samtidig vil vi videreføre demokratiseringen på en lang række områder i samfundslivet.

Det kræver en stærk indsats, hvis vi vil have disse nye tanker ført ud i livet.

Men samtidig må vi ruste os, fordi der er kræfter, der vil søge at skrue udviklingen tilbage.

Det er intet nyt, at kapitalejerne søger at beskytte deres hidtidige privilegier. Sidst har vi set Mærsk-Møller angribe regeringens erhvervspolitik og ØD-forslaget. Det er naturligt, at lederen af en stor erhvervsvirksomhed giver udtryk for sine betænkeligheder. De bør have deres naturlige plads i den offentlige debat. Men det må være samfundsmagtens opgave at afveje de forskellige samfundsgruppers - herunder selvsagt også lønmodtagernes - behov over for hinanden.

Vi ønsker at støtte erhvervslivets bestræbelser på enhver rimelig måde, men vi kan og vil ikke skrue udviklingen tilbage eller bremse den udvikling mod øget demokratisering, som er i gang i hele Vesteuropa.

Der er måske andre tendenser, der er mere farlige.

Vi lever i et samfund i rivende udvikling. Meget omformes i disse år. Det kan give anledning til usikkerhed og utilfredshed. Utilfredsheden er kun frugtbar, hvis den kanaliseres ind i positive inspirerende baner.

Men når den søger udtryk, som fænomenet Glistrup, er der grund til at advare. Glistrup står for den tanke, at det er udmærket, hvis fabrikanterne og godsejerne kan øge deres indkomster. Så skal alle vi andre nok få det godt.

Men det er kun rigtigt, hvis der er en stærk politisk og faglig bevægelse, der melder sig med krav om en retmæssig andel i den velstandsstigning, som finder sted. Enhver tro på, at det nok skal komme af sig selv, vil være blåøjet. Derfor vil politiske svinkeærinder oven på den tankegang være forsinkelse af den udvikling, som vi i arbejderbevægelsen står for. Det ville jo også være meningsløst, om vi skulle lade os vejlede af en person, som har gjort det til et levebrød - og åbenbart et særdeles lukrativt - at hjælpe sig selv og andre ligestillede til at undgå at bidrage deres andel til løsningen af de fælles opgaver. Det må blandt andet lønmodtagerne betale for.

Det er vore tanker om et samfund, der bygger på en menneskelig og social solidaritet, der angribes. En solidaritet, der bl. a. finder sit udtryk i et vidtspændende net af sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige ydelser, delvis finansieret af en progressiv indkomstskat. Vi er klar over, at systemet langt fra er fuldkomment, men det bygger på de rigtige principper. Derfor vil vi stadig forbedre det.

Vi har før mødt modstand. Men vi har hver gang overvundet den, og med større eller mindre forsinkelse er vore krav og vore ideer blevet accepteret - og endog som ideer, der er gode for det hele samfund. - God 1. maj!